

L'EXPERIÈNCIA BASCA

El VII Congrés d'Economia Feminista, celebrat el juliol passat a Bilbao, va tenir d'amfitrió REAS Euskadi, una aliança cuinada a foc lent entre diverses organitzacions socials basques amb l'objectiu de construir alternatives socioeconòmiques que situïn la vida al centre.

Text: Zalao Pérez

TEIXINT ALIANCES FEMINISTES

L'economia solidària, com a pràctica econòmica alternativa, va ocupar un lloc preeminent al VII Congrés d'Economia Feminista, en què la cooperativa Astindu va encarregar-se de la secretaria tècnica, Erreka Multimedia i Aireia Eleaming del suport tècnic i la revista *Pikara Magazine* de la cobertura i l'edició del monogràfic posterior *Economia feminista: debats, anàlisis i propostes per tenir un altre sistema socioeconòmic*.

També hi va participar Colectiva XXX i, en qualitat d'organitzadora local, la xarxa d'economia alternativa i solidària REAS Euskadi, sorgida amb l'ànim de desenvolupar l'economia entesa com a eina al servei del desenvolupament personal i comunitari. Aquesta plataforma, que agrupa 89 entitats, impulsa propostes que contribueixen a generar processos polítics, socials, econòmics i ambientals relacionats amb la sostenibilitat de la vida.

Al congrés de Bilbao, moltes de les comunicacions, tallers i ponències presentades van versar sobre alternatives vinculades a l'economia solidària —com les finances ètiques, la sobirania alimentària i energètica, el comerç just o les economies comunitàries i populars— i van ser una mostra de l'enorme potencial que té l'articulació entre l'economia solidària i la feminista per confluir cap a altres models socials, econòmics i polítics en què les persones i la vida se situïn al centre. Altres propostes, més crítiques, van abordar el camí que cal recórrer per construir una economia solidària més feminista.

TRAÇAR ALTERNATIVES DE FORMA COL·LECTIVA

La presència de l'economia solidària als congressos d'economia feminista, tan pel que fa als continguts

En aquest sentit, pot ajudar el feminisme a construir una societat no sexista ni patriarcal que transformi les relacions de poder i acabi amb la desigualtat entre homes i dones.

UNA ULLADA A LA HISTÒRIA

Des del 2008, membres de l'equip d'investigació de la Universitat del País Basc/Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU) van col·laborar en accions de sensibilització i difusió sobre l'economia solidària i en treballs d'investigació orientats a estendre i consolidar-ne les pràctiques. Per a aquesta tasca van col·laborar amb REAS Euskadi i amb els diferents grups de treball que té aquesta plataforma: Ekosolifem —grup d'economia feminista i solidària—, Auditoria Social, Mercat Social i Aprenentatge Social. Aquesta iniciativa també es reservava un espai per organitzar seminaris i cursos d'estiu al voltant de temes d'interès comú, com són les alternatives solidàries a la crisi, els mercats enfront de la democràcia, nous conceptes per a un altre benestar, o cures i sostenibilitat de la vida.

Al llarg d'aquest recorregut, es va fer palesa la necessitat que la col·laboració entre els diferents participants fos més estable, estructurada i capaç de garantir més profunditat i abast en els treballs de recerca. Amb aquest objectiu, una primera passa va ser el conveni signat entre REAS Euskadi i la UPV/EHU el 2012, que preveu iniciatives conjuntes en l'àmbit de la responsabilitat social, la sostenibilitat, la transferència de coneixement, la formació i l'educació en valors. Un resultat d'això va ser la creació del Màster en Economia Social i Solidària, una titulació pròpia de la UPV/EHU, que comprèn una formació teòrica sobre el caràcter transformador de l'economia social i solidària i aspectes de caràcter pràctic sobre la situació del sector, tant de tipus normatiu com pel que fa a polítiques i instruments de suport per al desenvolupament.

Una segona passa, igual d'important, va ser l'elaboració del projecte d'investigació *Anàlisis d'instruments per a la transformació i la cohesió social: aplicació des d'un marc d'integració de l'economia feminista i la innovació social*. Un document sorgit en el marc de la convocatòria Universitat-Societat de la UPV/EHU, que va permetre l'any 2014 crear un grup de treball estable a la REAS Euskadi sobre economia feminista i solidària que integren investigadores de la UPV/EHU i persones i entitats de la mateixa xarxa.

El seu objectiu ha estat desenvolupar el paradigma de sostenibilitat de la vida, incloent-hi la perspectiva i els vincles entre l'economia solidària i la feminista, i enfortir les pràctiques de les organitzacions i entitats per potenciar-ne la capacitat transformadora. Aquest

grup ha liderat activitats tan reeixides com la revisió dels principis de l'economia solidària, duta a terme en el marc de la Comissió Feminista de la REAS RdR (Red de Redes de Economía Alternativa y Solidaria), que formen les comissions feministes del País Basc, Catalunya, Aragó, Madrid i el País Valencià, a més de la creació de materials de formació en economia feminista o l'impuls de processos de canvi proequitat de gènere entre les organitzacions de la xarxa.

L'ECONOMIA SERÀ SOLIDÀRIA NOMÉS SI ÉS FEMINISTA

Els congressos d'economia feminista ens ofereixen un espai de trobada amb l'economia feminista i els feminismes en què es pensen, es creen i s'imaginen altres maneres d'actuar. Un espai que aspira a superar les fragmentacions entre el fet productiu i el fet no productiu, entre el fet polític i el fet econòmic, i que marca l'agenda de l'economia solidària en qüestions com la interdependència, la divisió sexual del treball, la crisi de les cures o les violències masclistes.

Com indica l'article «La vida al centre. Quina vida i quin centre?», publicat al monogràfic de *Pikara Magazine*, «necessitem pensar juntes quin és l'horitzó de transició cap a què volem seguir avançant, quines alternatives posem en marxa, sota quines lògiques estem erosionant el sistema i, també, com teixim aquest subjecte divers i fort amb capacitat d'abordar les desigualtats que el travessen».

En aquesta tasca hi ha espais en disputa, projectes que malden per recuperar àmbits de les nostres vides usurpades pel capital i l'ànim de lucre. D'aquesta manera, irrompen propostes en l'àmbit de la sobria alimentària, l'agroecologia, l'economia social, i solidària, la sobria energètica, les xarxes d'acollida i cures mútues... Experiències que tenen molts interrogants per resoldre: com traslladar aquestes alternatives a més persones; que es pot fer per potenciar-les i interconnectar-les; qui pot quedar-ne fora i quines dinàmiques indesitjables reprodueixen, o si encara generen propostes que reprodueixen lògiques productivistes i patriarcal.

Tots aquests espais, més que buscar solucions sòlides, impermeables i perfectes, ens ajuden a esbosar camins per recórrer juntes i omplir de contingut aquest anhel de posar «la vida al centre» i teixir una economia que sostingui totes les vides en la seva diversitat. Així es va expressar al VII Congrés d'Economia Feminista celebrat al juliol a Bilbao: «L'economia feminista no és un esforç intel·lectual particular, sinó col·lectiu». És justament des d'aquí, la col·lectivitat, des d'on proposem pensar com construir una economia solidària i feminista. —*

com a la mateixa participació, no és nova. Les diferents xarxes hi han concorregut sovint i, quant a REAS Euskadi i les seves organitzacions, han presentat comunicacions i tallers des del V Congrés Estatal d'Economia Feminista, organitzat per la Universitat de Vic el 2015 —REAS Euskadi va incorporar-se de manera formal al comitè de debat i acció política a la Jornada Estatal d'Economia Feminista del 2017, feta a Madrid—. En aquest sentit, cal recordar la vocació d'aquests congressos de transcendir l'àmbit acadèmic i el debat públic amb propostes concretes de caràcter socioeconòmic, tant en el terreny de les polítiques públiques com en l'activisme comunitari, i amb un enfocament global i local. N'és una prova l'heterogènitat d'agents que han contribuït a posar en marxa aquestes trobades des dels anys 80 (activistes, acadèmiques, organitzacions i moviments socials), cosa que ha estimulat el debat entorn de temes que sovint excedeixen els límits del que tradicionalment s'ha considerat com a economia.

Des de la perspectiva de l'economia crítica, l'eco-

nomia solidària comparteix amb la feminista el plantejament que situa les persones i la seva qualitat de vida al centre de l'activitat econòmica. Tanmateix, l'economia solidària és també, i sobretot, una pràctica alternativa present en totes les fases del cicle econòmic i amb una lògica diferent de la competitiva dels mercats, ja que recupera maneres de funcionar basades en la reciprocitat, la solidaritat i la cooperació. Per tant, ofereix un laboratori on experimentar noves formes de fer i que ha demostrat un gran potencial per afavorir l'accés de les dones a feines remunerades dignes, a formes d'organització menys jeràrquiques i a més flexibilitat en l'organització del treball.

A més a més, l'economia solidària qüestiona el sistema econòmic imperant i en proposa una transformació radical. És per això que crea estructures de treball a escala local, regional i global que tenen com a gran reptre aconseguir que experiències considerades testimonials basteixin, juntament amb altres moviments socials, un nou model socioeconòmic.